

Китай
Соціально економічні
експерименти китайських
комуністів в післявоєнний час

Мао Цзедун

*Закликав побудувати комунізм у
Китаї за дві-три п'ятирічки*

*У травні 1958 р.
компартія Китаю
проголосила курс
трьох червоних
знамен: "генеральна
лінія" (до комунізму),
"великий стрибок",
"народні комуні".*

Стрибок передбачав досягнути за п'ятиріччя (до 1962 р.) високих промислових показників . Виплавку сталі з 5,4 млн. т щорічно. З цією метою створювали "малу металургію" всюди – у селах, містах, на подвір'ях інститутів, шкіл, лікарень, театрів, установ – споруджували сотні тисяч кустарних доменних і мартенівських печей, які цілодобово виплавляли схожий на метал продукт.

З серпня 1958 р. протягом кількох місяців усе сільське населення Китаю було загнане у 26 тис. "народних комун".

Характерна риса "народних комун": воєнізація праці, створення трудових армій. Платнею за роботу була "залізна миска рису".

Державна статистика рапортувала про зростаючі успіхи, гостра нестача продуктів харчування в країні призвела до голоду та мільйонних жертв у КНР.

Соціально-економічні експерименти КПК загострили національні проблеми. У районах, де проживали національні меншини, провадилася жорстка політика насаджування "народних комун": березень 1959 р. спалахнуло збройне повстання у Тибеті, а також відбулися заколоти у провінціях Південно-Західного Китаю. Політика "трьох знамен" завершилась повним провалом.

У січні 1961 р. пленум ЦК КПК проголосив новий курс – на "урегулювання" економіки: було реорганізовано "комуни", селянам повернули присадибні ділянки, худобу, хатнє майно, згорнули капітальне будівництво, багато підприємств переорієнтували на випуск сільськогосподарського реманенту. Із міст у села примусово переселили 20 млн. чол. Основним гаслом країни стало: "Сільське господарство – основа народного господарства."

На початку 60-х років загострились радянсько-китайські відносини. Мао Цзедун виступив проти розвінчання культу особи Сталіна М. Хрущовим.

Він почав претендувати на місце вождя міжнародного комуністичного руху, яке завжди належало лідерові КПРС.

Суперечки радянських і китайських комуністів призвели до згортання економічних, торговельних зв'язків, а згодом і до прикордонних збройних сутичок у другій половині 60-х років.

Антирадянська політика керівництва КПК викликала невдоволення певних сил у партії, державному апараті, інших ланках управління КНР.

Десятки тисяч китайців, голови членів КПК, здобули освіту чи підвищували кваліфікацію в СРСР. Після повернення вони займали високі посади.

Це, очевидно, наштовхнуло Мао Цзедуна на ідею грандіозної чистки у партії і держапараті під назвою "велика пролетарська культурна революція".

"Велика культурна революція" проводилась з 1965-1976 рр. і стала апогеєм культу особи Мао Цзедуна. Вона призвела до знищення значної частки китайської національної культурної та історичної спадщини, економічного та управлінського хаосу, зубожіння та різкого спаду рівня добробуту та загальної культури населення.

Плакат часів «культурної революції» - «червоногвардійці» з цитатниками Мао Дзедуна в руках

Режим особистої влади Мао Цзедуна тримався на міцній соціальній базі партійних, військових та господарських функціонерів усіх рангів, яка налічувала близько 30 млн. осіб.

1976 р. позначений бурхливими подіями у житті Китаю. 8 січня помер прем'єр Державної ради, один із засновників КПК, авторитетний політик Чжоу Еньлай.

9 вересня 1976 р. на 83-му році життя помер Мао Цзедун. Ще до завершення траурних церемоній розпочалась гостра боротьба за владу, в результаті якої багатьох з найближчого оточення померлого вождя було заарештовано. Вдову Цзянь Цінь та ще трьох високопоставлених партійних соратників Мао оголосили "бандою чотирьох", звинувативши їх у проведенні руйнівної "великої культурної революції"

Хуа Гофен

Після смерті Мао зайняв усі керівні посади в партії та державі, і стару гвардію, очолену реабілітованим Ден Сяопіном.

Ху Яобан

У червні 1981 р. Головою КПК став Ху Яобан.

***З 1979 р. китайські комуністи
приступили до пошуків
нетрадиційних для них шляхів
економічного розвитку.***

***Розпочався експеримент створення
підприємств зі змішаним капіталом***

З 1984 р. - реформа системи управління державною промисловістю, мета – відмова від централізованого директивного плану і впровадження ринкових відносин

Розвал "світової системи соціалізму" вселив у народи Китаю надію на послаблення тоталітаризму всередині країни. У березні 1989 р. посилювався широкий демократичний рух молоді за права людини. На центральній площі Пекіна відбувались демонстрації, мітинги, сотні студентів голодували на знак протесту проти репресивної політики влади.

У травні 1989 р. у Пекіні було запроваджено воєнний стан. У ніч з 3 на 4 червня 1989 р. проти демонстрантів направили танки і бронемашини. Пролилася кров.

Динамічно розвиваються китаїсько-українські відносини. За обсягами торгівлі Китай - торговий партнер України. Президент України Леонід Кучма, перебуваючи з офіційним візитом у КНР в грудні 1995 р., зазначив, що є всі можливості вже до кінця цього століття збільшити обсяг двосторонньої торгівлі, довівши до 2-3 млрд. американських доларів на рік.

Президент України Л.Кучма та Голова КНР
Ху Цзіньтао (Пекін, 3 квітня 2003 р.)

